

VÁRNAI JUDIT SZILVIA
BÁRHOGY NEVEZZÜK...

SEGÉDKÖNYVEK
A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ XLII.

VÁRNAI JUDIT SZILVIA

BÁRHOGY NEVEZZÜK...

A tulajdonnév a nyelvben és a nyelvészetben

TINTA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2005

SEGÉDKÖNYVEK A NYELVÉSZET TANULMÁNYOZÁSÁHOZ XLII.

Sorozatszerkesztő:
KISS GÁBOR

A könyv elkészülését és megjelenését
a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány
„Tudomány az oktatásban” szakalapítványa,
illetve Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata támogatta.

Lektorok:
SZÉPE GYÖRGY
HEGEDŰS ATTILA
HOFFMANN ISTVÁN

ISSN 1419-6603
ISBN 963 7094 22 9

© TINTA Könyvkiadó, 2005
© Várnai Judit Szilvia, 2005

A kiadásért felelős
a TINTA Könyvkiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Temesi Viola
Műszaki szerkesztő: Bagu László

Annyira új volt a világ, hogy sok minden még nevet se kapott,
s ha meg akarták említeni, ujjal mutattak rá.
(*Gabriel García Márquez*)

Minden egyes fának, minden egyes virágnak, minden egyes kőnek,
minden egyes pocsoljának nevet kell adni,
hogy többé ne lehessen elfelejteni őket.
(*Le Clézio*)

Eh, mi a név? Mit rózsának hívunk,
Bárhogy nevezzük, éppoly illatos.
(*William Shakespeare*)

Malacka nagy kunyhóban lakott egy nyírfa közelében, ez a nyírfa az erdő közepében állott, és Malacka a kunyhó közepében lakott. A háza közelében, rúd tetején, egy darab törött lécen ez volt olvasható: „TILOSZAZ Á.” Amikor Róbert Gida megkérdezte Malackát, hogy ez mit jelent, Malacka szemrebbenés nélkül kijelentette, hogy ez az ő nagyapjának a neve, és évek óta egyben az ő családi nevük. Róbert Gida vállat vont, és olyasfélét próbált megjegyezni, hogy egy embert *nem hívhatnak* Tiloszaz Á-nak, de Malacka kijelentette, hogy igenis hívhatnak, mert például az ő nagyapját így hívták, ez volt a neve: *Tiloszaz Á*. Az ő nagyapjának igenis két neve volt arra az esetre, ha az egyiket elvesztené. *Tiloszaz*, ez volt az egyik neve, amit egy nagybátyjától örökölt, és *Á*, vagyis *Átjárás*, ez volt a másik neve, amit egy átjárótól örökölt.

De lehet Ákos vagy Ábrahám is.
(*A. A. Milne*)

Meglehet, hogy Shakespeare egy csodálatos szellem volt, de az, ami érdemeinek egyetlen bizonyítékát szolgáltatja, az csupán valami fekete jelek sorozata egy fehér papírlapon. Mert mi „Hamletet” érzékeljük és nem Hamletet. És „Hamlet” az egy hat betűből álló szó, ennél fogva tehát a darab állításai mind hamisak, mivel soha nem létezett egy olyan személy, akit „Hamletnek” hívtak volna. Az alapvető hamisság – a shakespeare-i dráma valódi tragédiája – az az állítás, hogy a „Hamlet” betűkombináció által kibocsátott zaj egy tulajdonnév.
(*Bertrand Russell*)

Stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus.
[A hajdani rózsza név csupán, pusztá neveket markolunk.]
(*Morlay-i Bernát/Umberto Eco*)

Az én kijelentéseim oly módon nyújtanak magyarázatot, hogy aki megért engem, végül felismeri azt, hogy értelmetlenek, ha már fellépve rájuk túllépett rajtuk. (Ügyszólván el kell hajítania a létrát, miután felmászott rajta.) Meg kell haladnia ezeket a tételeket, akkor látja helyesen a világot. Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell.
(*Ludwig von Wittgenstein*)

TARTALOM

BEVEZETÉS	9
1. MI A TULAJDONNÉV?	14
1.1. Kezdetben volt a név?	14
1.2. Közvetlenebb filozófiai, logikai alapok	17
1.3. A XX. századi magyar névelméleti szakirodalom áttekintése	20
2. A TULAJDONNÉV GRAMMATIKAI MEGKÖZELÍTÉSEI	38
2.1. Tulajdonnév és köznév határa	38
2.2. A tulajdonnév alaki sajátosságai és grammatikai viselkedése	47
2.3. A tulajdonnév formai terjedelme	56
2.4. A tulajdonnevek helyesírása	59
3. A TULAJDONNEVEK ÉS A FORMÁLIS RENDSZEREZÉS KÉRDÉSE	64
3.1. Rész-e a tulajdonnév a nyelvi rendszernek?	64
3.2. Rendszerezhetők-e formálisan a tulajdonnevek?	68
4. A TULAJDONNEVEK MINT NEM FORMÁLIS RENDSZER	76
4.1. Tulajdonnevek és nyelvek. A tulajdonnevek lefordíthatósága	77
4.2. A tulajdonnevek és a tranzlogikus gondolkodásmód	84
IRODALOM	92
SUMMARY	98

BEVEZETÉS

A tulajdonnevek kutatása nagy hagyományokkal rendelkezik a magyar nyelvészetben. A névtan immáron a nyelvészet önálló ágaként, sőt akár interdiszciplináris tudományágként is definiálja magát mind Magyarországon, mind nemzetközi körben. Némiképpen merészségnek is tűnhet ma egy könyv témájául a tulajdonnevek problematikájának általános megközelítését választani, hiszen azt gondolnánk, hogy erről oly sokan írtak már, hogy újat nemigen lehet mondani. Valóban nehéz is, hiszen – mint közismert – a tulajdonnevek kérdése már az ókor európai filozófusait is foglalkoztatta, ami természetesen cseppet sem meglepő, tudván, hogy az ókori görögök szinte mindenben érintettek voltak. Az idők folyamán nem csökkent az érdeklődés a tulajdonnevek iránt, viszont az alapkérdések továbbra sem, a mai napig nem nyertek kielégítő választ, és valószínűleg ez az oka annak, hogy az érdeklődés nem csökken, hanem folyamatosan újraéled.

Jobb, ha eltekintünk annak az illúzióknak a további fenntartásától, hogy igazán kielégítő választ kaphatunk az alapkérdésekre, különösen korunkban, amikor az tapasztalható, hogy – mint az a tudományos világ egészét is jellemzi – a tudományágak a nyelvészetben belül is egyre osztódnak, egyre több altudományág vív ki magának önállóságot, ami főleg azzal az előnnyel jár, hogy a részleteket egyre jobban megismerjük, viszont azzal is jár, hogy egyre több megközelítési mód él egymás mellett olyan kérdésekre, amelyekkel korábban, minél messzebb megyünk vissza az időben, annál egységesebb szemlélet alapján foglalkoztak. A meg nem válaszolt alapkérdéssel persze a névtan nincs egyedül, hiszen ahogy KIS TAMÁS írja (BÉKÉS VERÁT, SÁNDOR KLÁRÁT, SZILÁGYI N. SÁNDORT és KERTÉSZ ANDRÁST idézve), a nyelvészetben, illetve a bölcsészettudományokban általában véve igen gyakori, hogy a kutatás tárgya „definiálhatatlannak bizonyul”, vagy akár nem létezőnek, különösen ha, mint esetünkben is, esszenciális, azaz végső kérdésről van szó, melyre globális válasz nincs (KIS 2004: 1).

Visszatérve a tudományosztódásra, azt látjuk, hogy az egyes tudományágak olyannyira saját egyéni formális rendszerük alapján közelítenek vizsgálatuk tárgyaihoz, hogy mint MÉRŐ LÁSZLÓ is írja, ha valaki ettől eltérően kíván próbálkozni, akkor vagy új tudományt kell teremtenie, vagy nem a tudomány, hanem a művészet, a metafizika útján kell közelítenie. Az előző nyilván nem könnyen járható út, másfelől kétes kimenetelű is lehet (válhat belőle újabb résztudomány), a másik viszont lemond a tudományos igényről, vagyis tulajdonképpen a racionalitás, a logika helyett a tranzlogikus közelítést választja (MÉRŐ 2001: 221–222). Az osztódás, a tudományterületek differenciálódása azzal jár mindenesetre, hogy azt az egységes szemléletmódot, ami valamely nagyon alapvető kérdés megválaszolásához természetesen szükséges volna, elveszítjük.

A tulajdonnevek kérdésével több megközelítési mód is foglalkozik, mind a maga sajátos szemszögéből és a maga útját olyan módon járva, hogy a párbeszéd, a reflexió ritkán jellemző közöttük. Jelen munkában már csak ezért is igyekszem több megközelítési módra kitérni, és szögezzük le most, hogy természetesen a legcsekélyebb mérték-

ben sem érzem úgy, hogy azokra a bizonyos említett, megválaszolatlan alapkérdésekre választ adhatnék. Ha ezt mégis megpróbálnám, akkor a mottóként idézett szövegekre hivatkozhatom, melyek, legalábbis az első hat, egyáltalán nem biztos, hogy kevésbé fogják meg a nevek lényegét, mint bármely több száz oldalas nyelvészeti vagy logikai-filozófiai analízis (lásd még a mérői gondolatot fentebb a vizsgálat tárgyának lehetséges megközelítéseiről). A wittgensteini idézethez pedig máskülönben nem kellene kommentárt fűznöm, ám mivel munkám eddigi olvasói közül volt, aki hiányolta a mottókról bővebben történő szólást, annyit mégis megjegyeznék, hogy ennek nem feltétlenül az utolsó, állandóan idézett mondata a leglényegesebb – és ha az ezt megelőző mottók voltaképpen e könyv tárgyának meghatározását szolgálják, akkor ez a „metamottó”, és idézésével többek között munkám helyét határozta meg abban, amit, mondjuk, megismerési folyamatnak nevezhetünk.

Nyilván nem terveztem persze egy oldalnyi idézettel elintézni a kérdést. Sőt, részletesebben szemügyre kívánom azt venni, viszont nagyrészt ismét mások – ezúttal nyelvészek – gondolatain keresztül. Azzal, hogy ezt teszem, nem kihúzni kívánom magamat az önálló véleményalkotás feladata alól, hanem éppenséggel a tisztánlátást célozom. A tisztánlátás különösen fontos olyan kérdések esetében, melyekkel régóta és sokat foglalkoztak, mert az ilyeneket eléri az a végzet, hogy a későn jöttek hajlamosak vagy kénytelenek elsősorban az elődök összerakta, egyre vastagabb lencsésű szemüvegen keresztül nézni rá. (Ami tudósok esetében még mint kép is találó talán.) Habár a tisztánlátás időnként csak úgy érhető el, hogy felülvizsgáljuk saját sémáinkat (különösen amikor azok kezdenek öncélúnak, öngerjesztőnek tűnni), és gyakorlatilag levesszük ezt a szemüveget, ez általában merészségnek tűnik, és nem is szokás ezt megtenni a tudományos kutatás bizonyos szabályszerűségei okán, amelyekre most kicsit részletesebben is kitérek a gondolatmenet megerősítése céljából.

A tudományban, mint azt tudjuk THOMAS KUHN óta, a megismerő pozíciójában nem individuum, hanem valamely hagyományt, konceptuális sémát életben tartó közösség áll, melynek tagjai között viszonylag zavartalan a kommunikáció. Ez az azonos tudományos kiképzésnek köszönhető, s a közösség által elfogadott szemléletmód a tudományos paradigma. A paradigma életútját az jellemzi, hogy amint elfogadottá válik, beáll a tudományos kutatás normál állapota, melynek jellemzői a következők: a meglévő tudást terjesztik ki eddig meg nem magyarázott tényekre, további tényeket gyűjtenek, melyek igazolhatják a paradigmát, illetve az elméletet pontosítják a tényekkel való összevetés során. A normál tudomány konszolidált szakaszában folyamatos a fejlődés, egy ponton túl viszont beáll az anomália, amikor bizonyos problémák mindenképpen ellenállnak a megoldási kísérleteknek, de a tudomány képviselői még ilyenkor is kitartanak egy ideig a paradigma mellett, mivel addig, míg a helyébe nem állítható egy másik kidolgozott alternatíva, nincs realitása az elvetésének. A válság során a kutatások ismét individualizálódnak, kétségbe vonhatók az alapvető tételek is, illetve gyökeresen új módszerek vezethetők be. A paradigma válsága során a tudóstársak nem bizonyítással, hanem meggyőzéssel fogadhatják el az újat, tehát logikai helyett retorikai eszközökkel. A retorika alkalmazása is emlékeztet már arra a jelenségre, melynek metaforájával KUHN a folyamatot leírja: tudományos forradalom. Az egymást felváltó paradigmák inkommensurábilisak, összemérhetetlenek, mivel eltérő az észleletük, sem metodológiai, sem fogalmilag nem összemérhetők, a tudományos terminusok jelentése is megváltozik. (KUHN 2000, LAKI é. n.)

BÉKÉS VERA a hiányzó paradigmáról írva továbbfejleszti KUHN elméletét, és felhívja a figyelmet olyan elsüllyedt paradigmákra, melyek az uralkodó paradigma kérdésfeltevési mögött lappanganak, s anomáliákhoz vezethetnek. A fennálló paradigma által megsemmisített elmélet ugyanis szerinte zárványszerűen tovább él, és mivel az uralkodó paradigma ezt nem integrálta, annak válságos szakaszában újra előtör, és szerephez jut a harmadik paradigma kidolgozásában, amely ezáltal mindig utódja történetileg a megszüntetett régebbinek. Roppant tanulságos példákat is hoz éppen a nyelvtudomány történetéből (BÉKÉS 1997).

SÁNDOR KLÁRA BÉKÉS VERA nyomán jegyzi meg, hogy „a nyelvészetben átfogó értelemben nem történt paradigmaváltás a 19. század utolsó évtizedei óta, amikor a történeti-összehasonlító nyelvészet uralomra jutott” (1999a: 595), hiszen a strukturalista, illetve a generativista nyelvszemlélet is a privát nyelv tételén alapul. Lappangó új paradigmaként tartja viszont számon a humboldti hagyomány szemléletének örökösésként a szociolingvisztikát – mint a WITTGENSTEIN nyomán a nyelvi szabálykövetéshez egy közösség jelenlétét feltételező nem privát nyelvszemléletet – a széthullott nyelvészeti univerzumban. SÁNDOR KLÁRA egyéb írásaiban sokat foglalkozik a nyelvészetben belüli töréssel vagy törésekkel, és kétségtelen, hogy a nyelvtudomány egyes ágai nemigen találják meg egymással a hangot, mind a nemzetközi szinten, mind magyarországi viszonylatban, az olyan optimistább vélemények ellenére, mint amelyet például MÁTÉ JAKAB írásában (1993) olvashatunk vagy KERTÉSZ ANDRÁSNÁL (2001), aki azt igazolja, hogy nem zárja ki egymást a chomskyánus generatív grammatika privát nyelvszemlélete és a wittgensteini elmélet a nem privát nyelvről vallott nézetekkel.

Mindenesetre ha a kuhni elméletből kiindulva nem feltételezzük azt, hogy a nyelvtudomány egésze immár száz éve van folyamatos válságban, akkor azt kell gondolnunk, hogy egyes ágai önálló tudományok, ami azok képviselői meggyőződésének teljesen meg is felel, csak egy probléma van ezzel: mindnek ugyanaz a vizsgálati tárgya, a nyelv, akkor is, ha – lemondva az egészre való rálátás igényéről – úgy definiálják önmagukat, mint a nyelvnek csak valamelyik aspektusával foglalkozó tudományág. A nyelv véleményem szerint azonban kielégítően nem formalizálható (tehát részekre nem analizálható) rendszer, ebből következően egyes aspektusait kiragadni, és külön tudományágot alapozni rájuk a lényeg elvesztésével jár. Ezek szerint viszont mégiscsak folyamatos válságban van a nyelvtudomány? Munkám megszületését is igencsak hátráltatta az a szinte tudathasadásos állapot, amelyben egyfelől a választott témáról, a tulajdonnevekről való írás igényének próbáltam megfelelni a nyelvtudomány ezzel foglalkozó területein bevett normák szerint, másfelől érezve ennek a vállalkozásnak az elvi képtelenségét is.

A nyelv nyelvészet általi megközelítésében nem csak azért veszítjük el a lényegét persze, mert a nyelvészet részekre bomlott, de tárgya ehhez mérten nem feltétlenül bontható részekre, hanem azért is (és itt térek vissza a korábbi gondolatához), mert egy idő után metaszintre kerül a vizsgálódás, és az egyes publikációk – ismervé főleg a tudományos világban az egymás munkáira történő hivatkozások szükségességére vonatkozó elvárást, ami egyébként, tekintetbe véve azt, hogy már csak a továbblépés érdekében is egymásra kell épülnie a megismerési folyamatban résztvevők munkáinak, indokolható – egymásról szólnak, egymás értelmezésének értelmezéséről. Az, hogy nem lehet az elődökre való reflexió nélkül írni, és ez egy idő után a fentebb emlegetett szemüveg képződéséhez vezet, különösképpen igaz a bölcsészettudományokban és különösen a nyelvészetben. Ami azt jelenti, hogy fennáll a veszélye annak, hogy egy idő után nem

feltétlenül a (vizsgált) dolgok belső logikája szerint gondolkodunk (ha feltételezzük, hogy van nekik, habár ha kutatásra érdekesítettük, akkor vélhetőleg van), hanem az általunk képviselt tudományág aktuális paradigmájának logikája szerint, és a tudományos megismerés a benne résztvevők többsége számára voltaképpen a tudományos megismerés módszereinek megismerésén nem lép túl.

„A következtetések, eredmények közlési módjának [...] mindegyik tudomány egységesen a formális logika szillogizmusait fogadta el. Ha valami netán ezekkel nem fejezhető ki, az kívül esik a tudomány érdeklődési körén. Minden tudós szilárd meggyőződése, hogy ezzel a megszorítással érdemi mondanivalót (legalábbis tudománya területén) nem veszíthet el. E nélkül a meggyőződés nélkül kollégái nem tekinthetnek tudósnak. Ezzel a hozzáállással a tudomány természetesen sok mindentől elzárja magát, és belterjes, önmagát értékelő közösségek együttesévé alakul át” – írja MÉRŐ LÁSZLÓ (2001: 65), aki alapvetően nyilván a formális logika által vezérelt természettudományokra gondol az idézett sorokban, de kuhni alapokon nyugvó állításai a nyelvtudományra is igazak, habár ez lévén bölcsészettudomány, eszköztárának nem mindig a formális logika képezi az alapját, hanem sokszor egyfajta retorikai hagyomány. A nyelvtudományban általában ezzel a kétféle módszerrel találkozunk: a rendszerezés igényével fellépő formálisabb nyelvreíró ágak kifejezetten logikai alapúak (viszont éppen analitikus jellegük miatt nem is célozhatják a nyelvvel kapcsolatos alapvető kérdések megválaszolását), viszont azoknál, amelyek a nyelvnek formális logikai megközelítéssel kevésbé megragadható aspektusaival foglalkoznak (mint például nyelvtörténettel vagy akár a tulajdonnevekkel), ott félőbb, hogy a jelenségek tárgyalása a jelenségek korábbi tárgyalásainak tárgyalásába csúszik át egy metaretorikus szinten (ami természetesen megtörténhet a formális nyelvreírásban is), másfelől empirikus vizsgálati anyag híján akár hipotéziseken is alapulhat.

Akár csak az érdekesség kedvéért is érdemes utalni itt, a kevésbé formális aspektusok kapcsán SZILÁGYI N. SÁNDORra, aki szerint a nyelvtudomány a kezdetekben frusztrációval küzdve bizonygatta módszere (akkor a történeti-összehasonlító nyelvészet) tudományos voltát, s az említett frusztrációt a természettudományokkal szembeni kisebbségi érzés okozta, a kísérletezés lehetetlensége, amelynek köszönhetően a módszer némileg megkérdőjelezhetőbbnek látszik, mint a természettudomány formalizálhatóbb közelítései. A nyelvtörténet ugyanis alapvetően hipotézisekkel dolgozik, hiszen tárgyból adódóan szinkron megfigyelésre, kísérletezésre nincs módja, és tegyük hozzá azt is, hogy mivel a nyelv, legalábbis annak a beszédbeli megnyilvánulása illékony valami, csak annak különböző korokból származó írásbeli rögzítései segíthetnek, ami annál kevésbé nyújt biztos támpontot, minél messzebb megyünk vissza az időben. Remek elképzelt példán, tökéletes érveléssel mutatja be SZILÁGYI, hogy hogyan bizonyítaná be az etimológia egy 'sárkány' jelentésű, eredendően hasonló értelmű román kölcsönszóról, hogy 'szent mókus' volt a keletkezéskori jelentése (1999: 346–348).

Arra kell gondolnunk tehát, hogy vizsgálati tárgya lényegének megragadására, a tudományosság igényét fenntartva, a nyelvtudomány nem alkalmas, mert ha logikusan (formális értelemben) közelít, akkor elvész a részletekben és elmegy a lényeg mellett, ha viszont nem ezt teszi, akkor nem elég tudományos egyrészt, másrészt általában öngerjesztő (inkább retorikus) sémákra alapul, amelyekkel a lényegtől egyre távolabb kerül. Vagyis: megragadható egyáltalán a nyelv lényege a tudományos módszer szabta hagyományos kereteken belül?

Kicsit talán hosszúra (és szerteágazóra) nyúlt ez az elmélkedés a tudományos módszerekről és arról, hogy mi a viszony a tudomány és az általa vizsgált jelenség között, viszont fontosnak éreztem, hogy egészen az alapokról induljak. A világnak azzal a jelenségével, amely e könyvnek is tárgya, tehát a tulajdonnévvel, hagyományosan főképp a nyelvészet foglalkozik abból a kiindulásból, hogy ez nyelvi jelenség. E gyakorlatilag több ezer év óta vizsgált jelenség tárgyalása a nyelvészetben az idők során sokszorosan metaszintűvé vált, illetve általános kérdések helyett elsősorban a részletek felé fordult, hogy azt ne mondjuk, elveszett a részletekben, önmagát mint tudományos megközelítést pedig általában elmulasztja kellőképpen definiálni. Ha tehát egyre csak épül egymásra egy szöveghalmaz, ami ezzel a kérdéssel foglalkozik, és ez láthatóan előre nem visz, akkor legalább azért érdemes megállni egy pillanatra, hogy (valamennyire) áttekintsük, megállapíthassuk, hogy tulajdonképpen miért is nem visz előre.

A jelen munkában elsősorban a magyarországi névelméleti írások lényeges vonásait igyekszem bemutatni, kiemelve az ellentmondásokat, a homályos pontokat. Az áttekinthetőség kedvéért volt célszerű a magyar szakirodalomnál maradnom, de a tárgyalás háttéréül szolgál időnként a nemzetközi szakirodalom (hangsúlyoznom kell azonban, hogy a teljesség legcsekélyebb igénye nélkül, és csak a saját gondolatmenetem alátámasztására idézek külföldi szerzőket), illetve a nevek megközelítésére vonatkozó klasszikus filozófiai nézetek, továbbá a tulajdonnevekről a magyartól eltérő nyelvek alapján ismeretes adalékok. A szakirodalom áttekintése során nem is annyira a tulajdonnevek mibenlétének megragadása érdekelt, hanem sokkal inkább az, hogy hogyan helyezkednek el a nyelvben, a nyelvi rendszerben (mivel valójában a nyelvészet tulajdonnevekkel foglalkozó képviselői is ezen keresztül keresik a választ a tulajdonnevek mibenlétének kérdésére) és hogy mennyire és milyen értelmezésben használható egyáltalán a rendszer fogalma ezekkel (és mellel a nyelvvel) kapcsolatosan. Igyekszem bemutatni a magyar szakirodalom azon nézeteit, melyek a hagyományos nyelvtani rendszerbe való besorolás kényszerének különféle aspektusait és eredményeit tükrözik, majd rátérek olyan egyéb megközelítési módokra is, melyek a rendszerfogalmat nem formális logikai alapon értelmezik. A cél, mint a cím is mutatja, egyfajta áttekintés, érzékeny pontok kitapintása, és azon nézetem sugallata, hogy a tulajdonnevek a nyelv nem formális rendszerként való értelmezése esetében tekinthetők külön nyelvi kategóriának.

Munkám az áttekintés során természetesen nem vállalhatta fel a teljesség igényét, és bár a magyar szakirodalomnak a tulajdonnevek általánosabb megközelítésével kapcsolatos legfontosabb munkáira és nézeteire igyekeztem kitérni, előfordulhat, hogy valamely fontosabb mű kimarad a tárgyalásból. Mivel e munka doktori értekezésésként történő beadása után, vagyis a szöveg szerkezetének és gondolatmenetének kialakulását követően jelent meg, nem tudtam már figyelembe venni HAJDÚ MIHÁLY *Általános és magyar névtan* címen a közelmúltban megjelent összefoglalását (Budapest, 2003). A két könyv viszont vélhetőleg nem zárja ki egymást, mivel HAJDÚ MIHÁLYÉ egy rendkívül kiterjedt, úgy magyar, mint nemzetközi szakirodalomra alapozott, szintézis jellegű mű (eleve tankönyvként jelent meg), az enyém pedig alapvetően megkérdőjelez, és az eddigiektől eltérő utak választása felé mutat (viszont HAJDÚ MIHÁLY könyvével kapcsolatosan így már nem állt módomban a megkérdőjelezés...). A munkámban szereplő angol nyelvű forrásokból vett idézetek saját fordításaim, ha az illető munka az irodalomjegyzékben eredeti nyelvű kiadására hivatkozva szerepel.